Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CII. No. 151. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 10, 1995. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 10-го СЕРПНЯ 1995 р. Ч. 151. РІК CII.

УКРАЇНСЬКІ ПАШПОРТИ ЗНОВУ РОСІЙСЬКОМОВНІ

Київ (Р. Р.). — Тут розпочали видавати пашпорти нового зразка. Щоправда, запис у них, як і раніше, робиться українською і російською мовами.

Від совєтського пашпорта український відрізняється лише тим, що в ньому немає рубрики про національність особи.

З цього приводу вже з'явилися протести, оприлюднені в пресі. Учасники наради працівників освіти Городенківського району, Івано-Франківської области, надіслали звернення Президентові України Леонідові Кучмі, голові Верховної Ради з пропозицією робити записи в пашпортах українською і англійською мовами. Це допоможе заощадити гроші, оскільки відпаде потреба окремо оформляти пашпорти для закордонних поїздок.

РУМУНІЯ НЕ МАЄ ТЕРИТОРІЯЛЬНИХ ПРЕТЕНСІЙ ДО УКРАЇНИ

Київ (УНІАР). — „Румунія не має територіяльних претенсій ні до України, ні до інших своїх сусідів", — підкреслено в заяві для засобів масової інформації міністра зовнішніх справ Румунії Теодора Малешкану. Він дав пояснення щодо зовнішньо-політичного курсу своєї країни на найближчу перспективу. Міністер вважає, що пріоритетом є її інтеґрація у західньоевропейські та евроатлантичні структури. Це на його думку, пояснюється тим, що Румунія — один з факторів безпеки у Центральній Европі та стабільности на Балканах.

Разом з тим, Т. Малешкану висловився за необхідність правного оформлення стосунків Румунії з її найближчими сусідами. Покищо цей механізм не вреґульований на міждержавному рівні, що, як зазначив румунський міністер, створює різні взаємні труднощі. Він вказав на конструктивний характер переговорів між Києвом і Букарештом, що ведуться з урахуванням обопільних інтересів двох країн.

Видано постанову про державну скарбницю

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 7-го серпня, Кабінет Міністрів України своєю постановою затвердив положення про Державну Скарбницю. Вона є системою органів державної виконавчої влади і діє при Міністерстві Фінансів.

Державна Скарбниця складається з головного управління та його територіяльних органів: управлінь Державної Скарбниці в Автономній Республіці Крим, областях, у Києві та Севастополі з відділами у районах і містах. Державна Скарбниця організує виконання державного бюджету України і здійснює контролю за цим: управляє наявними фондами державного бюджету, в тому числі в чужоземній валюті, та державними позабюджетними фондами у межах видатків, установлених на відповідний період; здійснює управління державним внутрішнім та зовнішнім боргом згідно з існуючими законами; розподіляє між державним бюджетом та бюджетами Автономної Республіки Крим, областей, Києва та Севастополя відрахування від загальнодержавних податків, зборів і обов'язкових плачень за нормативами, затвердженими Верховною Радою України, та виконує інші покладені на неї функції.

У Бразилії буде відкрита амбасада України

Київ (УНІАР). — У Бразилії незабаром почне працю група дипломатів з метою організації амбасади України у цій державі.

Під час пресконференції в Міністерстві Закордонних Справ України тимчасовий повірений у справах України в Бразилії Олександер Никоненко сказав, що рішення про відкриття представництва ухвалено на виконання постанови ВР України щодо пріоритету у відкритті амбасад у країнах, які знаходяться у сфері національних інтересів України.

„Бразилія належить до десяти провідних індустріяльних країн світу, — сказав О. Никоненко. — Її валовий національний продукт становить 450 блн. дол. — а це до речі, більше ніж у Росії — і Україна надзвичайно зацікавлена у розвитку всебічних взаємин з Бразилією". За його словами, є зацікавлення у співпраці і з боку вищих урядовців цієї південноамериканської республіки. Минулого року обсяг торгівлі між Україною і Бразилією становив 46 млн. дол.

Не останню ролю у налагодженні різнобічних контактів відіграватиме, на думку О. Никоненка, і численна українська громада — біля 500,000 українців — яка активно виступає за розвиток торговельно-економічної і культурної співпраці.

Раклeнд готується до святкувань відновлення державности України

Ню Сіті, Н. Й. (в. г. л.). — Громада повіту Раклeнд, Н. Й., інтенсивно готується до відзначення четвертої річниці відновлення незалежности України. Ініціятиву святкувань перебрала 19-та Станиця Українських Американських Ветеранів у Спрінґ Веллі, Н. Й.

Створено Громадський комітет, який очолив командир 19-ої Станиці УАВетеранів д-р Дмитро Боднарчук і в склад якого входять представники довколишніх організацій та установ.

У четвер, 24-го серпня, з участю членів 19-ої Станиці УАВ відбудеться урочисте піднесення українського державного прапора на щоглі повітової леґіслятури. Святкування, дату якого намічено на неділю, 27-го серпня, попередить Свята Літургія в намірені українського народу, яку відслужить о. Олекса Шутер, парох української католицької церкви свв. Петра і Павла в Спрінґ Веллі. Опісля громада збереться в залі засідань повітової леґіслятури в Ню Сіті, де відбудуться офіційні святкування. До участи запрошені місцеві суспільно-громадські і політичні діячі, як також конґресмен Бенджамін Ґілман, стейтовий сенатор Джозеф Голланд, екзекутивний директор повіту Скатт Вендергоф, повітовий законодавець і міський радний Теодор Дусаненко та провідники інших етнічних груп і ветеранських організацій повіту.

Програму відкриє молитвою о. О. Шутер, а проводитиме нею д-р Василь Лучків. Після офіційної частини відбудеться зустріч громадянства із політичними, ветеранськими і суспільно-громадськими провідниками повіту.

ФЕСТИН-ПІКНІК ООЛ

Савт Бавнд Брук, Н. Дж. — Організація Оборони Лемківщини, відділи в Пассейку, Елизабеті, Нюарку, Джерзі Сіті, Н. Дж., Ню Йорку і Йонкерсі, Н. Й. влаштовують фестин-пікнік, який відбудеться без огляду на погоду у неділю, 20-го серпня, у великій залі Дому Української Культури на оселі української православної церкви-пам'ятника, Дейвидсон аве. Початок о год. 12-ій дня. У програмі — мистецькі виступи, льотерія, розваги та несподіванки. Гратиме оркестра „Журавлі".

ВІДКРИТО АМБАСАДУ У В'ЄТНАМІ

Ганой, В'єтнам. — Тут у неділю, 6-го серпня, секретар Державного департаменту ЗСА Воррен Кристофер був учасником офіційних святкувань відкриття американської амбасади. Відслонивши вмуровану таблицю з державним гербом Америки і віддавши почесть при піднесенні американського зоряного прапора на щоглі амбасади, державний секретар перед світом офіційно підтвердив відновлення повних дипломатичних стосунків між В'єтнамом і ЗСА.

Тогож самого дня він мав нагоду виступити з промовою перед студентами в'єтнамського Інституту міжнародних відносин, де без будь-яких обмежень дав нагоду цьому молодому поколінню зрозуміти, що треба робити, щоб їх країна стала економічно розвинутою. В. Кристофер у своїй 45-хвилинній промові не торкав жодних спірних питань, тільки заохочував молодих людей до праці над економічним розвитком своєї країни, щоб вона могла стати рівною серед інших країн Азії. Крім підкреслення економічної розбудови, він також звернув увагу слухачів на важливість стабільности законів, яка стає дуже важливим фактором у економічній розбудові країни, зокрема коли йдеться про закордонні вклади фондів.

Не забув В. Кристофер також згадати і про вільність та людські права, нав'язуючи їх до добробуту країни і кожного особисто і підкреслюючи, що кожний з них повинен мати можливість допомагати у розбудові своєї країни, а з тим і своєї власної майбутности.

На думку аналітиків, В. Кристофер намагався переконати не тільки в'єтнамців, але також критиків вдома, що кращим способом до здобуття людських прав у країнах Азії є найперше економічний розвиток і добробут.

Р. КАРАДЖІЧ ЗВИНУВАЧУЄ С. МІЛОШЕВИЧА У ЗРАДІ

Пале, Боснія. — Як повідомляє аґенство Ассошіейтед Пресс, лідер боснійських сербів Радован Караджіч звинувачує президента Сербії Слободана Мілошевіча в таких великих поступках перед „закордонним тиском", який можна назвати державною зрадою.

У зв'язку з цим експерти нагадують, що саме С. Мілошевіч був ініціятором громадянської війни в Хорватії і Боснії, оскільки виступив зі закликом створити єдину сербську державу, до складу якої мали увійти, разом з Сербією, хорватські і боснійські території. С. Мілошевіч спершу допомагав боснійським сербам зброєю і грішми, але згодом, і справді під тиском Заходу, припинив цю допомогу. Тому ті, кого С. Мілошевіч

(Закінчення на стор. 4)

ЯПОНІЯ ЗАКЛИКАЄ ДО ЗАБОРОНИ ЯДЕРНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Гірошіма, Японія. — Японські офіційні кола відзначили 50-ту річницю скинення атомової бомби на Гірошіму закликом заборонити будь-які випробування ядерної зброї.

„Японія є єдиною в світі країною, яка пережила жах атомового вибуху, тому ми готові зробити все, щоб трагедії Гірошіми і Нагасакі ніколи не повторилися", — сказав японський прем'єр-міністер Томіїті Мураяма. Він закликав ядерні держави світу до зменшення арсеналів і піддав гострій критиці політику урядів Китаю та Франції: китайський — за проведення ядерних випробувань, французький — за намір почати подібні випробування у вересні цього року.

Після відвидин меморіяльногіо парку в Гірошімі, де поховано понад 70,000 жертв атомового вибуху, прем'єр Т. Мурояма висловив захоплення мешканцями Гірошіми, які так гарно відбудували своє місто, де після згаданого вибуху „не залишилося ні деревця, ні травинки".

Посадник Гірошіми Такаші Гірайока виступив зі ще гострішою заявою, підкресливши, що зберіганя ядерної зброї і її модернізація є злочином проти людства. Однак у його промові на цей раз обійшлося без заклику до японських керівників вивести країну з-під американської „ядерної парасольки", яка тепер захищає Японію.

Т. Гірайока згадав також про ситуацію в країні напередодні скинення атомової бомби: „Ми просимо вибачення за великі страждання, спричинені багатьом людям японським колоніяльним пануванням і військовою машиною".

Б. Єльцин повернувся до праці

Москва. — Після майже ціломісячного лікування у понеділок, 7-го серпня, до праці в Кремлі повернувся президент Російської Федерації Боріс Єльцин. Поки розпочати свою працю подорозі до бюра він зупинявся, щоб погуторити зі закордонними туристами, яким сказав, що почувається дуже добре та готовий до праці.

Після того він розмовляв з кореспондентами, яким сказав, що запросив до Москви на мирові переговори керівників Сербії та Хорватії.

Президент Б. Єльцин, якому 64 роки, був прийнятий до місцевої лікарні 11-го липня, скаржучись на гострі болі б грудях. Що було причиною тих болів ніколи не було вияснено лікарями, а його прибічники повідомили тільки, що це було пов'язане із серцем.

В Україні
(З інформацій УНІАР)

П'яний міліціянт став причиною загибелі

КИЇВ. — 2-го серпня о год. 2-ій. ночі на проспекті Перемоги поблизу заводу „Більшовик" сталося дорожньо-транспортна пригода. У її результаті загинув пасажир, що знаходився на задньому сидженні автомобіля, який належить управлінню охорони Президента України. Про це повідомили в Центрі громадських зв'язків МБС України. Іншим автомобілем керував лейтенант міліції, старший інспектор пашпортного відділу Ірпінського міського виконавчого комітету ГУ МВС України у Київській області Валерій Чугуй, який, як з'ясувалося в ході експертизи, перебував у стані алькогольного сп'яніння.

У Києві зареєстровано перший випадок холери

КИЇВ. — 1-го серпня з попередньою діяґнозою „холера" пізно ввечорі в інфекційному відділі київської міської лікарні №4 привезено 49-літню жительку Одеси громадянку Петрович. Вона звернулася зі скаргою на погане самопочуття до медпункту залізничної станції столиці. Це перший випадок із зазначеною діяґнозою у Києві. Станом на 2-го серпня у Миколаєві із захворюванням на холеру привезено до лікарень 339 осіб, 19 з них перебуває у тяжкому стані, виявлено 217 носіїв бактерії холери.

Постанова Кабінету Міністрів про 10-ту річницю Чорнобиля

КИЇВ. — Враховуючи, що в квітні 1996 року сповняється 10 років від дня найбільшої техногенної й екологічної катастрофи сучасности — ядерної аварії на Чорнобильській АЕС, Кабінет Міністрів схвалив постанову, якою затверджено склад організаційного комітету для підготовки і проведення заходів у зв'язку з цією датою. Очолює комітет віцепрем'єр-міністер Василь Дурдинець.

Зустріч Л. Кучми з МВФ Стенлі Фішером

КИЇВ. — Україна здебільшого дотримується умов меморандуму, укладеного між Урядом та Міжнародним валютним фондом, — заявив Президент України Леонід Кучма під час зустрічі 1-го серпня з першим заступником виконавчого директора МВФ Стенлі Фішером. „Є деякі відходи у здійсненні програми економічних реформ — поки що вбік, але тільки не назад", — наголосив Президент України. Він зазначив, що треба перевірити, хто в цьому винен. За словами Л. Кучми, для України немає іншого шляху, крім започаткованої програми економічних перетворень. В Україні є деякі розбіжності з МВФ щодо монетарної політики та темпів девалюації грошової маси. Про це заявив журналістам 1-го серпня голова Національного Банку України Віктор Ющенко. Він зазначив: „Немає сумніву в тому, що цього тижня з МВФ буде досягнуто компромісу за деякими розбіжностями". В. Ющенко запевнив, що курс економічних реформ в Україні залишиться незмінний.

Відзначать роковини незалежности

КИЇВ. — Згідно з рішенням Л. Кучми 24-го серпня буде проведено урочистий вечір громадськости міста, присвячений четвертій річниці незалежности України. Таке рішення прийняли то після відповідного подання голови міської адміністрації Леоніда Косаківського. Організацію і відповідальність за проведення урочистого вечора покладено на київську владу. Раніше відповідальність за проведення святкових заходів рішенням Уряду була з Міністерством Культури України, а рада допомагала у розв'язанні організаційних питань.

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР ВІДРОДЖУЄ УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ НА ДОНЕЧЧИНІ

Делеґація від Українського Культурологічного Центру в редакції „Свободи" (зліва) Володимир Білецький, Лесь Танюк, Юрій Іхтіяров та Ілля Шутов

Джерзі Сіті, Н. Дж. (Г. Колесса). — Недержавна громадська організація „Український Культорологічний Центр" виникла внаслідок пошуку ефективних чинників для відродження української культури на Донеччині. Її основна ціль — досягнення рівности національно-культурного розвитку різних етносів східнього реґіону України, якісної та кількісної відповідности національних осередків культури національному складові населення.

Ця дослідницько-видавнича фундація виникла у 1994 році з ініціятиви найбільш авторитетної та у свій час єдиної у реґіоні масової національно-демократичної організації—донецького обласного Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка.

У складі делеґації від Українського Культурологічного Центру до ЗСА були послані: д-р технічних наук Володимир Білецький, автор проєкту і співголова центру, голова делеґації; Ілля Шутов, член Ради центру, консультант Секретаріяту Верховної Ради України (фракція Народного Руху України); Лесь Танюк, член центру, народний депутат України; та Вадим Оліфіренко, член Ради центру, директор його програми „Народознавство". У супроводі Юрія Іхтіаріва, віцепрезидента УАК-Ради, гості прибули до редакції „Свободи".

— Чим зумовлене виникнення центру? — питаємо голову делеґації В. Білецького.

— Українські інтелектуали весь час знаходяться у пошуку оптимальних форм, методів і засобів діяльности, найбільш ефективних шляхів трансформації українського суспільства із комуністичного минулого. На жаль, цей пошук здійснюється не всіма; часто він невпорядкований, хаотичний. Але водночас він розповсюджений на багато ділянок: культуру, економіку, право, управління, тощо. Пошук іде з урахуванням реґіональних умов та ситуації в Україні. Саме наслідком такого пошуку ефективних „інструментів" українського відродження в галузі культури на Донеччині і є створена нами недержавна громадська організація — Український Культурологічний Центр.

— Нашою ідеєю є зосередження праці над усвідомлюванням людей на сході України, бо схід є чи не важливіший тепер для нас, ніж свідомий і активний захід країни, — додає член Президії центру Лесь Танюк. — Донбас і східній реґіон завжди поставляли кадри для вищих керівних кіл України і СССР. Це — лідер України в

(Закінчення на стор.3)

ВІДЗНАЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ В ЦЕНТРАЛЬНОМУ НЮ ДЖЕРЗІ

Савт Бавнд Брук, Н. Дж. — Комітет Допомоги Україні, відділ Центрального Ню Джерзі, влаштовує святочне відзначення 4-ої річниці проголошення самостійности України. Відзначення відбудеться у четвер, 24-го серпня, в Домі Української Культури. Доповідь виголосить консул України в Ню Йорку Ілля Олійник. У мистецькій програмі виступить гурт „Веселі галичани". Початок о год. 7:30 вечора. У неділю, 20-го серпня, в українських православних і католицьких церквах в Савт Бавнд Бруку, Картереті, Менвіллі, Ню Бранзвику та Перт Амбою буде відправлено Служби Божі в намірені українського народу.

СКУЛЬПТУРИ АРХИПЕНКА НА ВИСТАВЦІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Тут в ґалерії Вайнтравб, 601 П'ята аве. і 48-ма вул. в Мангеттені, проходить виставка сучасної скульптури. В її експозиції — твори Архипенка, Арпа, Ботеро, Деґа, Джакометті, Матісса, Мура й Колдера.

В АМЕРИЦІ

АДВОКАТ ЗАТРИМАНОГО минулого тижня на летовищі ім. Кеннеді в Ню Йорку, палестинського підприємця Муси Мохаммеда Абу Марзука сказав, що Департамент юстиції повідомив його про започаткування справи видалення його клієнта властям Ізраїля. Ізраїль звернувся до ЗСА з проханням затримати і передати на суд 45-річного М.Марзука, якого звинувачують у допомозі організування терористичних нападів в Ізраїлі. Стенлі Коген, адвокат підсудного, твердить, що це буде довга і затяжна боротьба поки його клієнта зможуть віддати на суд до Ізраїля.

НЕСПОДІВАНО ШВИДКИМ закупом прав прав на передачу Олімпійських Ігор з Сиднею, Австралія у 2000 році та зимових Олімпійських Ігор у 2002 році з Солт Лейк Сіті, ЗСА, телевізійна мережа Ен-Бі-Сі приголомшила всіх своїх опонентів. За ці права Ен-Бі-Сі погодилось заплатити 1.27 блн. дол., й також перетяло всім іншим телевізійним мережам можливість отримати ці права. Традиційно права на передачу Олімпійських Ігор вирішували компетиційним торгуванням серед усіх зацікавлених телевізійних мереж. Одначе швидке рішення Ен-Бі-Сі знівечило надії всіх інших.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" — ЧЛЕНІВ УНСоюзу

які досі платили передплату разом із вкладками за життєве забезпечення.

Повідомляємо, що ще до кінця місяця липня ц.р. Ваші вкладки включали дальше передплату за „Свободу".

Але від 1-го серпня ц.р. Вам доведеться платити передплату прямо до адміністрації „Свободи", а забезпеченеві вкладки надальше до секретаря Відділу, як до цього часу.

Пригадуємо, що, починаючи від 1-го липня ц. р., обов'язує нова передплата „Свободи" для членів:

$75.00 за рік, або $40.00 за півроку.

Членам, які разом із запитником переслали чеки на $75.00 чи $40.00 будуть зачислені передплати за черговий рік, або півроку.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСоюзу

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Обережно з наклепами

Доволі часто читається в американській пресі про випадки судових процесів і скарг з приводу неправильно поданих інформацій чи просто наклепів, яких допустилися журналісти на сторінках газет.

Отож не дивно, що редакції стараються такого вистерігатися і точно перевіряти усі вістки, які вони подають, так як цього вимагає закон. І ось саме недавно знову трапилася неприємна для відомого американського міжнародного щоденника „Інтернешенел Гералд Трібюн" справа, в якій, як інформували, редакція піддалася рішенню суду, виплачуючи грошову кару у сумі 678,000 дол.

У цьому випадку ішлося про наклепи на уряд Сінґапуру, що появилися у статті, вміщеній ще у серпні 1994 року, а відтак у другій в жовтні минулого року на тему „династичної політики" в тому вільному місті.

Обі статті були написані двома різними авторами, один з яких є журналістом в Гонґ Конґу, а другий професором університету, що викладав у тому часі в Сінґапурі. Не зважаючи на те, що „Гералд Трібюн" помістила перепросини за обі статті, тепер Верховний суд у Сінґапурі доручив заплатити власникам газети кару за „моральну шкоду", яку ці дві статті нанесли прем'єр-міністрові, колишньому прем'єр-міністрові і його синові, що тепер є заступником прем'єр-міністра. Президент „Гералд Трібюн" Ричард Д. Сіммонс рішив таки заплатити високу кару, а не провадити дальше судової справи, яка могла б доказати, що публічні перепросини були вистачаючі для закінчення цієї неприємної справи.

Саме виплачення 678,000 дол. із-за моральної шкоди провідним політичним постатям Сінґапуру викликало широку дискусію і коментарі в американській пресі на тему відповідальности преси за мнимі наклепи чи неперевірені вістки, як також питання чи надруковані в цій самій газеті виправдання і перепросини за заподіяну моральну кривду є вистачаючі для всіх. Тут саме порушено в оцінці цілого неприємного випадку питання свободи як її розуміють в ЗСА і в інших країнах світу, а також того, як далеко свобода преси може іти. Бо хоча добре знаємо, що свобода вислову є в ЗСА ґарантована конституцією, але за очорнювання людей карають судово і кожний, про кого напишуть наклепи, може домагатися судом своїх прав і покарання винних, коли докаже, що це не відповідає правді.

Розуміється, українську пресу в ЗСА державні закони обов'язують так само, як і американську, а разом з тим українську пресу зобов'язує ще і кодекс українського журналіста, який схвалено в 1966 році на другому з'їзді українських журналістів ЗСА і Канади.

Все це ми добре знаємо і „Свобода" уважно дотримується, щоб не втратити свого морального рівня і не попасти ні в якому випадку у „славу", яку має „жовта преса". Наша обережність в інформаціях чи статтях не один раз дивує наших читачів з України, які, здобувши незалежність і повну свободу слова, тепер ними розкошуються і, ніде правди діти, їх часом на сторінках преси в Україні надуживають. Воно може зрозуміле, що після так довгих років мовчання і страху перед висловленням опінії провідних мужів або про політичні події, тепер преса в Україні хоче показати якнайбільше свою свободу і можливість писати все, що папір витримає. Але ми завважуємо доволі часто, переглядаючи цю пресу, що появляються там не зовсім перевірені вістки, чи навіть наклепи на окремих осіб, зокрема таких, що сьогодні стоять на видних місцях. Тут найчастіше бачиться закиди, що цей чи інший член теперішньої адміністрації держави або окремих областей і міст раніше був на службі совєтського політичного апарату. Всі ці вістки можуть бути правдиві або можуть також бути перебільшені чи зумисне зфабриковані. Але ніхто ще досі в Україні не карає журналістів за наклепи та не платять вони високих кар, коли їм докажуть неправду. Насувається, однак, питання, чи так мусить бути і чи не варто журналістам в Україні трохи більше думати про гідність свого звання і про цей кодекс, якого ми вже стільки років чесно притримуємося в ім'я чистоти нашого нелегкого звання.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Микола Руденко

ЛИПЕНЬ — МІСЯЦЬ СУМНИХ ПОДІЙ

III

Але Московській Патріярхії мало лаври — їй хочеться утвердитися в Софії, бо то є державне і водночас духовне коріння Київської Руси, а саме з неї московські шовіністи виводять російську історію. Облуда, брехня, безсоромне фальшування, але воно вже давно вросло в плоть і кров російського народу. Колись ця облуда розвіється, сліпці прозріють — і горе тим, хто їх так дов-го тримав у солодкій темряві. Вона солодка тому, що російській державі, історія якої розпочинається з XIV—XV століть, притороочують усю історію Київської Руси, а українців витісняють геть, буцімто їх ніколи й не існувало. Таку історичну схему створив іще Карамзін. По суті, він створив для Росії історію-казку. Солодку казку, бо історія Київської Руси надзвичайно яскрава, чого не скажеш про похмуру історію Росії. Цю казку береже й леліє російське духовенство, котре сім років тому відсвяткувало 1000-ліття хрищення Росії (?), якої і в зародку тоді не існувало — вона виникла на кілька століть пізніше. Отже боротьба за Києво-Печерську лавру та за Софію — це боротьба за яскраву, але безчесну казку, на якій формується шовіністична зверхність росіян — мати новітнього фашизму.

Тепер, здається, легко уявити, чому Московській Патріярхії не подобається поховання Патріярха Київського і всієї України-Руси в стінах чи навіть на подвір'ї Софії: так має бути започаткована традиція, котру вже не переінакшити в майбутньому — Софія, де поховано Ярослава Мудрого, стане усипальницею Патріярхів Київських, а не російського духовенства, як це маємо в Лаврі. Недобра казка розвіється, переможе правда, що працюватиме на відродження величі нашого народу. Українська громада Москви несхибно побачила коріння злочину, що 18 липня був скоєний на Софіївському майдані: сліди ведуть у Лавру, до митрополита Сабодана. Але ж звідки у нього загони спецназу? Мимоволі напрошується: саме сабоданівці найбільше зробили, аби на президентських виборах переміг Л. Кучма. Хочеться вірити, що Леонід Кучма отямиться й відкине геть ворожі руки, які підштовхують його до зради. В часи великого перелому й помилки виникають великі. Але Кучма вміє їх виправляти.

А проте мене обурює маскування справжніх причин, які стоять в основі трагічних подій на Софіївському майдані. Курас і Шпек не дозволяли ховати Патріярха в Софії з мотивів суто санітарних: мовляв, трупна отрута досягне артезіянських глибин, кияни зазнають непоправної шкоди. Коли ховають російських монахів у Лаврі, трупна отрута не поширюється так глибоко: розсмоктується в поверхневих товщах землі й переробляється природою на добрива. І якби природа не вміла цього робити, людство давно б уже вимерло, бо не можна ніде копнути землю, уникаючи решток людських організмів. Адже впродовж людської історії на землі народилося й померло 50 більйонів людських істот. То, може, це тільки українці такі отруйні? Скільки тут цинізму й брутального святенництва!

Між іншим, Уряд запросив чужинецьких експертів, аби дослідили, чи можна в Софії або побіля неї ховати Українського Патріярха. Маються на увазі згадані санітарні мотиви. Цікаво, чи робили те ж саме в Америці, коли ховали Патріярха Мстислава? Гадаю, таке блюзнірство нормальній людині й наснитися не може. Наші урядовці мають нас за дошкільнят, лише себе вважають дорослими. І ось уже Іван Курас, навіть не дочекавшись висновків експертизи, повідомляє: Патріярха не можна ховати на території святої Софії. Цим він визнав, якої саме експертизи домагається Уряд. Отож Україну чекають нові потрясіння: народ не залишиться байдужим, якщо влада спробує перепоховати Патріярха якомога далі від Софії.

Друга сумна подія, що відбулася в липні, — зруйнування в Харкові каналізації й водопостачання в наслідок повені. Незвичайної потужности злива привела до того, що порівняно невелика Лопань, котра впадає в Донець, вийшла з берегів і затопила вулиці Харкова. Таке нерідко трапляється в Америці, але там не пам'ятають випадку, аби повінь вимила фекалії й заповнила ними вулиці міст. Влада звернулася до харків'ян: покидайте місто, жити в ньому неможливо й надзвичайно небезпечно — неминучі смертельні епідемії. Виїхали всі, хто мав куди виїхати, а де подітися тим, для кого харківська квартира — єдине в світі пристановисько? Драматизм ситуації не вимагає особливих пояснень.

(Закінчення буде)

З МОГО ВІКНА

Іванна Савицька

ЧИКАҐО, ЧИКАҐО...

З мого вікна я бачу місто Чикаґо, та не те розгукане й розпусне, не мафійне і не перекупне, а те Чикаґо, якого здоровий живчик б'ється біля аж трьох церков, а всі вони моляться до того самого Бога. Диво якесь нерозгадане, правда?

Мені тут, під крилом Владики Михаїла, спокійно, тихо, затишно, неначе в раю. Ще тільки роверика на трьох коліщатках бракує, щоби об'їхати цілу мою обитель, та все таки кортить подивитися на оту чикаґську Україну, що в'ється віночком біля наших церков.

На перший приціл беру „Самопоміч", що є „пупом світу" у Чикаґо. Зводжу двобій з модерними, тяжкими дверима і влітаю в обійми Ірини Камінської, яка, мов капітан корабля, стоїть за кермою, піднявши високо вітрила.

— Ви до кого? — питає пані Ірина.

— До директора Романа Мицика.

— В якій справі?

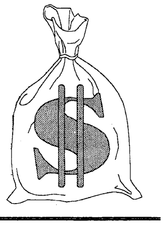
— В особистій справі.

— Директора Мицика немає, поїхав на вакації до Тексасу... Та ні, ні, я тільки жартую, панове директори сидять у секретній кімнаті і пильнують мішки з людськими грішми. Бо то, знаєте, комп'ютери тепер непевні. У нас працює весельчак Маринець, він ось так собі, заради збитків, може покрутити якусь сьрубку, і всі людські гроші в комп'ютері замаже. А так, у мішку, зовсім безпечно. Тепер усі банки переходять на мішкову систему.

— А банк „Певність"? — питаю.

— Директор Юліян Куляс теж уже пильнує мішка, викинув комп'ютери, і не журиться більше грішми. „Самопоміч" і „Певність" у всіх своїх філіях завели мішкову систему стовідсоткової певности.

Ми з пані Іриною погуторили, посміялися, пожартували і я опам'яталася врешті в цупких обіймах страшної чикаґської спеки.

Віра Грабовецька

ЛЕБЕДОНЬКУ!

Прокинусь, не сама, мене розбудить
Знайомий звук, здавалося, забутий.
Прилину до вікна. Підніму погляд
І сонне небо, сутінками скуте.

Лебедоньку! Кого зовеш-шукаєш
Заклично, і тривожно, і прощально?!
За ким так тужиш і кого чекаєш,
Збираючись в тяжку дорогу дальню?..

Не клич мене. Маршрутом предковічним
Лети собі до батьківського краю.
Я не послідую. Я мушу мати візу.
Без неї в світ мене не випускають.

Тобі як холодно, ти просто злинеш в небо,
Осіннім хмарам розірвавши груди,
Туди подашся, де тепліше й легше,
Й ніхто тебе не спинить й не осудить.

А сонечко засвітить на калину
Й несміло рястом сонну землю вкриє,
Тебе покличе владно Україна,
І знов тебе ніхто й ніде не спинить.

А я людиною прийшла на землю грішну.
Тут інші правила. Я мушу з тим миритись,
Що я не вільна ні в чуттях, ні в діях,
Закон приписує, коли і що робити.

Не клич мене. Лети собі додому.
Тебе чекають-виглядають люди.
Неси тепло їм. Досить їм морозів.
Хай їм хоч трошки веселіше буде.

Прилину до вікна. В зажурі тихо
Тебе благословлю у путь погідну.
Неси й мою любов туди, де чисті води,
Де ясні зорі, в Україну рідну.

Івано-Франківське — Едісон, Н. Дж.

Маріян Коць

ДО ДІЛА!

Суть життя — діло. Живе тільки ця людина, яка з презизністю усвідомлює відношення труду-видайности до вжитого часу, який потрібний для здійснення діла. А тому, що наш час обмежений Божим призначенням, — він дорогоціннішйй із усього сутнього. Людина узалежнює свої діла від професії, становища, яке займає та інтелектуальних або фізичних можливостей. Немалу ролю відіграє тут також особиста здібність ініціятиви. Тобто, здійснювати задумане. Нелегко було нам тут, на поселеннях, діяти якраз в таких розрізах. Це в першу чергу тому, що були здані на чужу ласку-доброту, чи звичайну експлуатацію людини людиною. Тому в майже стовідсотковій більшості наші пости обмежувались до обслуги, тому й не вимагали особистої ініціятиви, хіба тільки, аби задовільнити своїх зверхників, чи в найкращому випадку клієнта. Це нормальне в таких умовинах праці. Ділові, ініціятивні одиниці зустрічали неприязнь, ворожнечу й активний спротив. На тому й кінчалася їхня діловість. Єдиному, тільки завдяки своїй рішучості й поставі, та тодішньому приступленню ЗСА до Другої світової війни, Володимирові Джусові не могли відібрати його патентів і тим самим вможливили завершити ініціятиву справжнім ділом. Це один із маркантних для нас актів У загальному ініціятивним особам обмежували дію. Для цього неважко зібрати доказові матеріяли. Жаль тільки, що існуючі, чи намічені нами установи не наважились зібрати, зберегти для поколінь оці документи життя.

Але ж нині Україна вже держава! Вимоги до нас цілком відмінні від тих, якими нам дозволено було користуватись. Принайменше цього вимагає якраз оця держава, її роля у світовій історії. Важливим також факт, що так як і ми всюди в світі були принижені, експлуатовані, так же само, а то й у стократ більше був гноблений наш український народ. Немає нації, яку так нищили б за отих останніх 70 років. Напрошується схема історії світу з узглядненням України від первопочатків — Божий твір білої людини, Трипільська доба, Рождество Христа, Хрищення України, ліквідація хозарського ханства, Козацька доба, народження Т. Шевченка, голод 1932–33 років, відродження державности, яким Господь удостоїв нас бути свідками й співучасниками... Чи не зобов'язує воно нас до діла, до ініціятиви?

А що ж є в дійсності? Переглядаючи українські газети з Австралії, ЗСА, Польщі, Англії, думаю, не інакше воно в Канаді, хоч канадські українці виявили від своїх початків якраз ініціятиву й можуть нам усім на поселеннях правити на зразок, бачимо імпрези, зустрічі, з'їзди, сипані могили, співанки в смокінґах, фраках, давно вже не вживаній народній ноші. Ба, слухаючи радіопередач з Києва нашої відновленої держави, для українців діяспори поза десятихвилинними вістками про діяльність урядових осіб, решту 50 хвилин сльозоточивим голосочком мучать слухача відповідями на листування. Скажімо, канадієць із українського села Сумської области питає, чи живуть ще в селі його фаміліянти? Такому хлібоїдові, який не додумався ще поїхати в Україну, відвідати село, — будуть писати туди й питати. А то ще й заграють пластинку самогонно-колгоспної пісеньки. Буває програма для жінок, знов 50 хвилин плачу й зойкання. Хіба це діло? Хіба це ініціятива?

А де ж є формування наших підприємств у цілій діяспорі для інвестицій в модернізацію підприємств України? Відомо, що знищена індустрія відстає, за сучасним рівнем принайменше на 50 років. Ця індустрія не може забезпечити домашнього ринку найконечнішими для щоденного життя продуктами. Народ убожіє. Смертність перевищує приріст населення. Потім, де ж представництва для імпорту тих продуктів в наші країни поселення? Далі, наші контакти із цілим вільним світом і пізнання усіх його потреб, щоб зараз же ладнати відповідні товари для забезпечення тих ринків.

(Закінчення на стор. 3)

Ася Гумецька

ВРАЖЕННЯ З 14-ої КОНФЕРЕНЦІЇ З УКРАЇНСЬКОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ В УРБАНІ*)

III

Крім мовних сесій, під час конференції проходили окремі наради під керівництвом Лариси Онишкевич та Марії Зубрицької, присвячені питанням перекладу праць сучасних теоретиків літературознавства, що незабаром мають вийти друком у формі антології. Ці наради були надзвичайно змістовні і торкалися підставових питань сучасної літературної мови: що і звідки запозичувати? Що зі старого словника відновлювати? Якого правопису — і відповідно, якої вимови — дотримуватися?

Історики мали свою окрему нараду, де також обговорювали ґрунтовні питання історіографії. Ця сесія була присвячена 30-літтю Українського Історичного Товариства і проходила під керівництвом голови товариства Любомира Винара.

В останній суботній день конференції відбувся круглий стіл на тему „Сьогодні й завтра української діяспори". Керівником був Богдан Рубчак, учасниками були Осип Мороз, Микола Рябчук, Ярослав Розумний, Микола Ільницький (із Львівського Університету), Олена Логвиненко (з „Літературної України"), поет Володимир Цибулько зі Львова і я. У дискусії брали участь майже всі присутні і ця дискусія була найбільш жвавою, щоб не сказати більше. Говорилося і про обмін студентами, про брак студентів (у нас), про брак вчителів (у них) — всі зійшлися на тому, що все залежить від того, чи вдасться виховати нове покоління в українському дусі, яке будуватиме державу. Були, одначе, й голоси сумніву й зневіри. Поет В. Цибулько, наприклад, заявив, що національна ідея в Україні вмерла, що ніщо більше не об'єднує там людей крім гасла „збагачуйтесь!" Ця заява мало не привела до сердечного удару одну з присутніх, яка тремтячим голосом сказала, що все своє життя посвятила служінню цій ідеї, а тут таке кажуть... Одним словом, пристрасті розгорілися і вгамувати їх було важко, та, на щастя, того ж вечора гостинні Євстахія та Дмитро Штогрини запросили всіх до себе на вечір, і у приємній, невимушеній атмосфері люди відпружилися, погомоніли, поспівали, поїли й випили і розійшлися мирно і приязно, як належить цивілізованим людям.

На закінчення треба ще згадати додаткові зібрання, які відбувалися вечорами і були присвячені літературі та мистецтву. Першим був виступ Володимира Цибулька, поета, вірші якого співали як пісні брати Гадюкіни. Популярність цього поета серед певної частини молоді безсумнівна, і йому не можна відмовити у відчутті слова, ритму та почутті гумору. Слухаючи його дотепні варіяції на тему „секс-машини" з соціяльним та політичним підтекстом, не можна було не сміятися (до речі, вірші були пристойні, явно вибрані поетом для шановної публіки на противагу тим, які часом чують від нього молоді львів'яни), та декому з присутніх вони прийшлися не до смаку, і хтось несподівано запитав поета: „А скажіть відверто, чи ви колись справді кохали?" Той збентежився і відповів, що так. Тоді запитувач єхидно спитав: „А чи ви прочитали б своїй коханій такі вірші?" Присутні розреготалися, а моя сусідка мені стиха сказала: „Хто знає, може сьогоднішній коханій саме такі вірші до вподоби?"

Наступний вечір був присвячений творчості Міртали, скульптора й поета, і був повною протилежністю попередньому. Її творчість просякнута глибокою духовістю, що підносить настрій, наповнює серце теплом, веде „до світла". Мірталині вірші з чуттям продеклямувала Оксана Компанієць, артистка Львівського молодіжного Театру ім. Леся Курбаса, після чого було показано відеофільм скульптур Міртали у музичному супроводі, на тлі якого вона читала свої поезії. До речі, Міртала — добрий приклад того, який внесок може зробити діяспора у духове пробудження українського народу: увесь свій мистецький доробок — понад 30 бронзових скульптур великої вартости — вона подарувала Україні, і тепер вони виставлені в Українському Домі в Києві разом з її віршами, які викликали дуже прихильний відгук у читачів. Ось деякі з її віршів:

Не буває долин без гір,
одинцем не вестимеш спір;

Тіні там, де сяють вогні
і на кожне „так" є „ні";

Без води — хвилям не бити,
без любови — як можна жити?

або

Світла все більше, більше!
До мене лети,
світи, комето, ближче!

Тебе візьму
руками ніжно,
і заструмує
білосніжний
крізь пальці
промінь твій,
і, мовчки стрінувшись,
зіллється
він з променем
моїх надій.

Обидва ці вірші прозвучали на вечорі у виконанні Оксани Компанієць.

На третьому мистецькому вечорі Раїса Іванченко читала уривки зі свого нового роману „Отрута для княгині" і розказувала історію написання цього роману.

Отже, конференцію можна вважати повчальною та успішною. Відбувся конструктивний обмін думками, який, треба надіятися, знадобиться учасникам в їхній дальшій науково-дослідницькій праці.

*) Це не офіційний звіт, а мої особисті спостереження. Я не була присутня на всіх сесіях і якщо декого проминула, наперед прошу пробачення.

Третя сесія Українсько-російської зустрічі в Кельні

У Кельні, Німеччина, відбулася третя сесія проєкту „Народи, нації, ідентичности: Українсько-російська зустріч" від 15-го до 17-го червня ц.р. Організаторами були проф. Андреас Каппелер (Кельнський університет), проф. Марк фон Ґаґен (Колюмбійський університет) і д-ри Зенон Когут та Франк Сисин (Канадський Інститут Українських Студій Албертського університету). Проєкт розглядає розвиток українсько-російських відносин від XVII ст. до сьогодні на ряді конференцій, що відбуваються в Німеччині й ЗСА. Фонди на цей проєкт одержано від Національного фонду гуманістичних наук і Фундації ім. Александра фон Гумбольдта.

На третю сесію зібралися 32 вчені з Німеччини, ЗСА, Канади, України, Росії та Швайцарії для обговорення подій совєтського періоду. Сім групових дискусій відбулося навколо п'яти тем: старий і новий режими; 20-30-ті рр.: політика, суспільство, ідеологія; 20-30-ті рр.: культура, історіографія, мова, меншини; Друга світова війна; післясталінський період і кінець совєтської влади. Від імені Кельнського університету учасників привітав д-р А. Каппелер.

Перша дискусія почалася доповіддю д-р Ольги Андрієвської (Трентський університет) „Роздуми над російсько-українськими відносинами і невдача 'малоросійської розв'язки' 1789-1917 рр." Розглянено деякі питання, які обговорено на другій сесії „Українсько-російської зустрічі", що відбулася в Ню Йорку 14 — 15-го листопада 1994 року. Тоді д-р Андреас Каппелер прочитав доповідь „Українці в етнічній ієрархії російської держави". Д-р Роналд Суні (Чикаґський університет) розглянув український національний рух і клясове питання у доповіді „Україна в революції та громадянській війні: деякі думки про творення нації". Д-р Василь Марочко (Інститут історії України, Національниа Академія Наук України) розглянув причини упадку українсьої держави в періоді після 1917 р.; заголовок його доповіді — „Від Російської імперії до совєтської імперії: метаморфози української державности, 1917-37 рр." У доповіді п. з. „Держави, нації й ідентичности: українсько-російська зустріч у першій половині XX ст." д-р Марк фон Ґаґен розглянув проблематику українсько-російських відносин на тлі Першої світової та Громадянської війн. У доповіді „Роздуми над стабільністю царської та совєтської імперій" д-р Дітріх Байрав обговорив стабільність імперської та совєтської систем, не зважаючи на національний неспокій, і звернув увагу на такі явища, як техноструктука СССР як елемент стабільности.

Друга дискусія була присвячена темі „20-30-ті рр.: політика, суспільство, ідеологія". Перший дискутант, д-р Станислав Кульчицький (Інститут історії України, Національна Академія Наук України) прочитав доповідь „Совєтська Україна та Росія: основні аспекти державного співіснування, 1919-38 рр." Д-р Юрій Лібер (Алабамський університет) розглянув суспільні й політичні чинники, які визначили залежність української та російської ідентичностей у міжвоєнному періоді, в доповіді „Модерність, українізація та провінціяльність". Д-р Тері Мартін (Чикаґський університет) тоді прочитав доповідь „Україна як П'ємонт", у якій він розглянув українізаційний процес у районах Росії, заселених українцями в 1924-32 рр. Дальше, д-р Франк Сисин прочитав доповідь „Голод 1932-33 рр. у дискусії російсько-українських відносин". Він звернув увагу на демографічні наслідки голоду на чисельне співвідношення українців до росіян у СССР та Україні.

Сесії в четвер закінчилися дискусією на тему „20-30-ті рр.: політика, суспільство, ідеологія". Д-р Юрій Шаповал (Інститут етнічних і політичних досліджень, Національна Академія Наук України) прочитав доповідь „ҐПУ-НКВД як засіб антиукраїнізації 1920-30-их рр". Д-р Сергій Плохій (Канадський інститут українських студій Албертського університету та Інститут української археографії, Національна Академія Наук України) промовляв на тему „Оцінка впливу комунізму: російсько-українські церковні відносини в 1917-1991 рр." Д-р Богдан Осадчук тоді прочитав доповідь „Російсько-українські відносини між діялогом та конфліктом: спроба синтези на основі вибраних джерел". Д-р Рудольф Марк (Східня академія в Люнебурзі) закінчив сесію доповіддю „Образ Росії й росіян у ідеології Дмитра Донцова".

Учасники дискусії в п'ятницю вранці розглядали питання „20-30-ті рр. — культура". Перша дискусія займалася літературними питаннями. Д-р Олег Ільницький (Албертський університет) прочитав доповідь „Державне будівництво і поняття 'національної культури' в дискусії модерністів". Д-р Мирослав Шкандрій (Манітобський університет) прочитав другу літературознавчу доповідь п. з. „Памфлети Миколи Хвильового з пост-колоніяльного погляду" П. Рольф Ґебнер (Ґрайзвальдський університет) прочитав останню доповідь на цій сесії: „Чи орієнтація на Европу тотожна з відмежуванням від Росії? Роздуми над інтерпретацією концепції".

Чергова дискусія на культурну тематику розглядала питання історіографії, мови та національних меншостей. Д-р Ганс Торке (Східньоевропейський інститут, Берлінський Вільний Університет) розглянув конфлікт в українській історіографії 1920-их рр. у доповіді „Суперечка між Покровським та Яворським". Д-р Ґец Гілліґ (Марбурзький університет) прочитав доповідь „Перипетії 'українізованого' педагога й письменника О. С. Макаренка", у якій він розглянув українську мову у творах відомого педагога. Третю доповідь прочитав Вальтер Кавфман (Кельнський університет) на тему „Політика єврейської секції Російської та Української більшовицьких комуністичних партій: Одеса 1920-25 рр.", у якій він розглянув ролю жидівської меншости в російській та українській партіях. Д-р Петер Гількес (Український Вільний Університет у Мюнхені) розглянув німецьку меншину в Україні у доповіді „Німці в Україні у міжвоєнному періоді з погляду недавніх досліджень".

Друга світова війна була центром уваги сесії в п'ятницю по полудні. Першим виступив д-р Дітер Поль (Інститут сучасної історії в Потсдамі) з доповіддю „Німецька окупаційна політика супроти росіян та українців у 1941-43-му рр." Д-р Франк Ґольчевський (Гамбурзький університет) прочитав доповідь „Німецьке ставлення до церковних питань росіян та українців під час німецької окупації в роки Другої світової війни", у якій розглянув ставлення німців до Православної церкви в окупованій Україні. Д-р Девід Марплз (Албертський університет) довів дискусію до 1953 року у своїй доповіді „Українсько-російська зустріч: Друга світова війна", розглядаючи український партизанський рух, радянський і націоналістичний.

Остання дискусія конференції відбулася в суботу вранці й була присвячена темі „Післясталінський період та кінець совєтської імперії". Богдан Нагайло (Дорадча клітина політики супроти СНД, Вищий комісаріят утікачів при ООН у Женеві) прочитав першу доповідь „(Совєтсько російсько-українська зустріч: післясталінський період", а після нього Хрістіян Гарде (Берлінський університет) прочитав „Росія та Україна: калина не одного кореня, або пропорція українців до росіян з погляду Львова". Ігор Ягнищак (Гайдельберзький університет) прочитав статтю „Специфічні сторінки творення української політичної ідентичности та національности у процесі соціялізації та акультурації". Д-р Михаїл Ґубоґло (Інститут етнології та антропології Російської академії наук у Москві) прочитав доповідь „Нес-місність міжетнічної толерантности серед громадськости та нетолерантности політиків".

Доповіді викликали живі дискусії, які записував секретар конференції Душан Беднарський (Канадський інститут українських студій Албертського університету). У своєму заключному коментарі д-р А. Каппелер повернувся до питання, яке постійно виринало на конференції: як трудно відрізнити українсько-російську зустріч від українсько-совєтської. Д-р М. фон Ґаґен дальше розвинув цей мотив, зазначивши, що конференція виказала, що треба окреслити й історизувати термінологію, яку тут уживано. Наприклад, слово „радянський" мало різні значення в різні періоди. Д-р Роналд Суні відмітив як позитивну сторону конференції, що на ній шукали модернішого підходу до нації як суспільного і культурного явища. Він підкреслив, що в Україні будова нації завжди була залежна якоюсь мірою від політичної влади (тобто Російської імперії). Д-р Франк Сисин звернув увагу, що в цьому відношенні потрібен диференційований підхід до термінології (напр. у дискусії над питанням „Чи Совєтський Союз був російською державою?"), бо велике значення має сприйняття подій учасниками історії. У совєтському періоді питання „що совєтське, а що російське" мало зовсім інакші відповіді у Львові, Москві, Києві чи Донецькому. На думку д-ра Сисина, в совєтський період совєтська ідентичність безсумнівно мала російський складник. Д-р Олег Ільницький добачав напруження між російськістю та совєтською державою. Бувало, що росіяни мусіли затушовувати свою російськість ради збереження Російської імперії — СССР. Іноді українці мали більше прав, а іноді їм ці права відбирали. Богдан Нагайло відмітив, що в сучасній Україні важко створити нову ідентичність на територіяльних, а не етнічних засадах. Сучасні кордони України, на підставі домовлень після Першої світової війни, нераз умовні. Якщо має закріпитися нова територіяльна ідентичність, можливо, доведеться ревідувати кордони, хоч це, на думку Нагайла, справа вельми дискусійна. Д-р Франк Ґольчевський порівняв ситуацію з Білоруссю, яка не має відповідника до національно свідомих західніх областей України, або великої діяспори, яка сприяла б національним стремлінням, і, здається, сьогодні розпадається як національна держава. На думку д-ра Михаїла Ґубоґла, є три можливі розв'язки проблеми етнічности: національна державність, національно-культурна автономія та громадянство (підданість), незалежне від етнічности. Д-р Дітріх Байрав висловив сумніви щодо доцільности таких понять, як „побудова нації" та „нищення нації" у відношенні до України. У певні періоди інші чинники (наприклад, матеріяльна користь, особиста кар'єра) могли мати більше значення. Наприклад, у сучасній Україні людей куди більше турбує господарське питання, ніж мовне. Д-р Мирослав Шкандрій зробив три зауваження про перебіг конференції: 1. Шкода, що на ній було так мало росіян, які творять політику, інтеліґенції тощо; 2. Треба визнати користи імперії, і можна подавати випадки, коли Україна користала з імперії; 3. Культурологічні питання надто слабо представлені на конференції. На перше зауваження д-ра Шкандрія відповів д-р Каппелер: брак росіян на конференції не був з вини організаторів: запрошено чимало русистів з Північної Америки, Німеччини та Росії, але вони не забажали приїхати.

Д-р Каппелер закрив конференцію, подякувавши Христіяну Ноакові (координатору конференції) та Душану Беднарському (секретареві). Д-р фон Ґаґен також подякував д-р Каппелерові. Четверта сесія „Українсько-російської зустрічі" відбудеться в Колюмбійському університеті в Ню Йорку 21 — 23-го вересня 1995 року.

МОЛОДИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ летун, капітан Скотт О'Ґрейді, відомий всім зі своєї епопеї у запіллі боснійських сербів після зістрілення ними його літака і небезпечної, але вдалої місії його рятунку членами американської морської піхоти, у понеділок, 7-го серпня, підтвердив, що звільняється з активної військової служби. Він залишається у резерві військових повітряних сил ЗСА , що дасть 29-річному пілотові можливість мати більш вільного часу на виголошування патріотично-заохочуючих промов, вишколювати інших військовиків у самозбережені в ворожому запіллі, пропаґувати справу набору до військовоповітряних сил, написати книжку та можливо виступити у фільмі про його шестиденне самозбереження.

КОМЕНТУЮЧИ теперішні російсько-чеченські переговори, московський тижневик „Росія" пише: „Чеченська кампанія, її скандальний розвиток і висліди вибили з рук кремлівських стратегів будь-які моральні, а також у великій мірі і політичні арґументи проти прийняття до НАТО східньоевропейських держав. Чеченська криза дуже нагадує прелюдію до нового поділу Европи. Питання лише в тому, де буде збудовано чергову берлінську стіну". „Вислід війни ясний, як сонце,— пише на цю ж тему московська газета "Діло",— це морально-політична поразка єльцинівського режиму. Чеченці перемогли морально. Перекреслити цей факт неможливо, а от обдумати треба".

БАКІНҐЕМСЬКИЙ палац, офіційна резиденція королеви Великобританії Єлизавети II, знову на два місяці відчинить двері перед широкою публікою. Це стається в кінці літа вже третій рік підряд. Королева особисто прийняла рішення дати туристам можливість ознайомитися з культурними і мистецькими цінностями палацу. Крім того, цей крок є водночас добрим способом збирання фондів для реставрації Віндзорського палацу, який постраждав від пожежі восени 1992 року. Відомо, що мистецька ґалерія Бакінґемського палацу налічує десятки тисяч творів різних епох, велике зацікавлення у відвідувачів викликають старовинні меблі, вироби зі скла і фарфору. Хоч вхідні квитки дорогі, бажаючих потрапити в палац так багато, що вони мусять вистояти довгу чергу.

Український...

(Закінгення зі стор. 1)

1970-80-их роках В. Щербицький, лідери СССР — Л. Брежнєв і М. Хрущов, прем'єр-міністри України В. Масол, В. Фокін, Ю. Звягільський, сучасний Президент України Л. Кучма. Якщо нам ці неґативні урядові тенденції не переломати, то про справжнє відродження України говорити буде дуже важко.

Щоб читачі могли правильно усвідомити ситуацію на Донбасі та гостру потребу в ідеологічній праці над цим реґіоном, наш гість подає нам прецікаві дані про сучасне і минуле цієї частини України:

— Донбас є промислово домінуючим реґіоном. Запасів вугілля, за оцінками експертів, вистачить на потреби нашої країни ще 120-150 років. Є запаси золота, алмазів. Шельф Азовського і Чорного морів має біля 200 перспективних точок нафто- і ґазовидобутку.

— Якою є національно-політична палітра Донбасу?

— Українців там проживає 60 відсотків, росіян 37, 2 відс. греків і євреїв, 1 — білорусів, татарів та інших національностей. Але українська культура там розвинута непропорційно: на Донеччині українською мовою навчається тільки 3 відс. учнів шкіл, і цілком ясно, що це — наслідок політики Москви. Політично Донбас неоднорідний. Найбільшу, Донецьку область, очолює схильний до реформ В. Щербань, а меншу, Луганську — один із радикалів-реваншистів від Комуністичної партії, В. Купін. З однієї сторони, на Донеччині від 1990 року почали з'являтися перші приватні шахти (ознака прогресу), пожвавився приватний капітал. Але одночасно з тим ідуть протилежні процеси — останні вибори 1994 року до парляменту на Донбасі виграли ліві та проросійські сили. Аналітики центру схильні пояснювати це не тільки економічними труднощами, але й значним зацікавленням Росії як Кримом, так і Донбасом, межуючим з Азовським морем.

Населення реґіону має свідомість російської меншевартости, — продовжує Л. Танюк, — і це пояснюється тим, що люди почуваються немов би між небом і землею — між Україною і Росією, до якої вони завжди належали. Це є марґінальний народ, якого мучить совість, що він ні до кого не належить, і тому дбає про свої суто меркантильні інтереси. А історично воно є закономірним: під час голоду існувала політика, що Донбас треба заселяти російським пролетаріятом із незаможних російських областей, і таким чином сприяти русифікації всієї України. Туди ввозилося величезну кількість людей. Згідно з віднайденими документами НКВД, тільки за один місяць до цього реґіону з Росії було ввезено 268 ешелонів людей, з яких 64 ешелони пішли в Донбас — ось таке масове переселення. Також туди після війни висилали військовополонених і галичан, які були якось причетні до руху опору, або родичі яких були репресовані. Вони мусіли дати письмову згоду на вживання російської мови і неповернення в західні області України. Замість ув'язнення могли відбувати свій термін „на волі", тяжко працюючи в шахтах. Ці зломані, знівечені душі під загрозою покарання панічно боялися свого українства.

Сьогодні тенденцією центру є видавання там літератури українською мовою, — говорить І. Шутов.— Лесь Танюк запропонував перекладати деякі твори українського змісту — скажімо, про УПА, про визвольну боротьбу, про програми українського відродження — на російську мову, щоб вони були доступні всім, а поступово через зміст прийти і до української мови.

Також хотіли б відкрити там свої радіостанцію, програму телебачення, бо російські засоби масової інформації мають на них майже повну монополію, і хочуть витіснити з Донбасу все українське.

До речі, наша діяльність уже привела до того, що донецькі шахтарі зібрали гроші і видали українські дитячі підручники для мешканців Криму. Це викликало зацікавлення і здивування кримчан, які вважали, що такого можна було сподіватися лише від галичан.

Ще в рамках Товариства Української Мови в 1989 році було створено Донецький лекційно-дискусійний клюб, який збирав слухачів з числа свідомих українців. Тепер спрямовано зусилля на здобуття позицій у засобах масової інформації. Першою ластівкою у цьому напрямі стали тижневик „Східний Часопис" і журнал „Схід".

Заплановано також створити перше на Донбасі незалежне радіо Донеччини — Vox Populi.

Дізнаємося від членів делеґації, що сьогодні Український Культурологічний Центр виконує дві програми: „Міст" та „Народознавство", і розробляє ще декілька. Мета програми „Міст" — створення та розвиток нової міжнародної інформаційно-освітньої системи, яка могла б репрезентувати Україну, зокрема реґіон Донбасу, в ділянці культури. Програма також відкриє для населення Донеччини культурні набутки світової цивілізації, зокрема української діяспори.

Метою програми „Народознавство" є створення і розвиток на Донеччині якісно нової школи краєзнавців та народознавців, піднесення громадської свідомости населення краю.

Іде підготова й інших програм центру за напрямками: „Християнські студії—духовні джерела", „Англійська мова — фахівцям", „Клюб інтелектуалів 'Відкрите суспільство'".

— З яких джерел Український Культурологічний Центр черпає засоби для існування?

— Основний спосіб фінансування діяльности центру — добровільні пожертви, спонзорські та інші внески (приватних осіб, установ, фондів, підприємств). В 1994-95 роках генеральним спонзором центру є Донецький відділ Міжнародного Фонду Дж. Сороса „Відродження".

У ЗСА члени делеґації взяли участь в організованому УНСоюзом, УАКРадою та Українським Культурологічним Центром семінарі на тему „Розвиток недержавних інституцій в Україні як фактор демократизації суспільства", який проходив у Філядельфії.

Л. Танюк від імені усієї делеґації підкреслив потребу у співпраці центру із представниками української діяспори. „Взаємини між центром і представниками діяспори повинні будуватися не тільки по лінії матеріяльної підтримки — треба, щоб знайшлися люди, які стали б повноцінними партнерами центру. Ми шукаємо за бизнесменами, які могли б вкласти гроші в, скажімо, створення українського каналу телебачення — адже це справа дуже прибуткова! Тоді ми мали б на сході України можливість говорити до глядача про українську політику. Поки ще російська група до кінця не монополізувала цю ділянку, ми могли б такими телепередачами розбити їхні ряди. Передачі транслювалися б українською мовою".

До ЗСА делеґація приїхала на запрошення УНСоюзу; поїздку спонзорував Фонд Сороса „Відродження". Гості перебували у приміщенні колишнього будинку УНРади у Філядельфії, яким тепер користується українська амбасада. Опікувався гістьми віцепрезидент УАКРади Юрій Іхтіарів.

ДО ДІЛА!

(Закінчення зі стор. 2)

Безсумнівно мусимо бути обережними. Влада ще в руках галапасів, які звикли тільки до визиску рідного народу, обкрадання його чи то в ролі поміщиків-голів колгоспів, чи мафіозно-партократичних обласних, райрадних, а також індустріяльних можновладців. Не можемо допустити такого глуму, щоб Авіялінія України в Ню Йорку передала ведення свого бизнесу неукраїнським людям, яких тут, якраз у ділянці туризму, таки достатньо.

Тільки тутешні українські фінансові установи, які знають людей, мають до них довір'я, можуть організувати в діяспорі фінансову співпрацю з підприємствами в Україні, розробляючи найперше з фахівцями кошториси для придбання наймодерніших машин для продукції в Україні. Тільки наші фінансові установи можуть добитися співпраці із американським Урядом для співдії в допомозі Україні. Інакше ця допомога не приносить ніякої користи, або тільки сповидну, для самої України. Тільки наші фінансові й ділові установи зможуть з часом підшукати в Україні людей, повних пошани й відданості у відбудові індустрії в Україні. Покладатися на приязних, зустрічних навіть із гарним ім'ям людей, буває й небезпечно.

Тільки ділові люди з ініціятивою й посвятою можуть і мусять працювати для відродженої України. Вони єдині обдаровані аналізувати, проґнозувати, конструктивно діяти. Найважливіше, що тільки ці люди, крім щоденних ділових навантажень, є рівночасно й подвижниками в сприянні розвитку культурних надбань. Згадаймо тут як зразок канадського підприємця, шанованого всіма Петра Яцика й ставмо цю особистість, як приклад наших щоденних діянь. Тоді наша незалежна справді буде незалежною Україною.

А час не жде й не повернеться вдруге. Виявляймо ділові ініціятиви трудімось і підшукуймо ділових людей до здійснення діла. Інакше — нас знов обкрадуть.

У СВІТІ

СИЛИ ДЕРЖАВНОЇ безпеки Єгипту заарештували п'ятеро чільних бойовиків терористичної організації „Аль-гамаа аль-ісляміяˮ. Вони перейшли кордон зі Судану, щоб у Єгипті здійснювати антидержавні диверсії. Крім зброї, затримані мали багато різної валюти, в тому числі американські доляри, і пляни найголовніших урядових будинків.Всі п'ятеро діяли під рукою Мустафи Гасана Гамзе, який був безпосереднім учасником червневого атентату на єгипетського президента Госні Мубарака в Аддіс-Абабі. Тепер М. Г. Гамзе переховується в Судані, де існують табори для вишколу ісламських терористів.

У КИТАЙСЬКІЙ ПРОВІНЦІЇ Гейлюнцзян споруджено пам'ятник людській неосвіченості. На скульптурну колону висотою 2.5 метра пішло 28,000 хворих зубів, які вирвав у своїх пацієнтів дентист Ю Цзянь. На його думку, цей пам'ятник нагадуватиме людям про те, як важливо дбати про зуби.

З болем повідомляємо родину, приятелів і українську громаду, що 8-го серпня 1995 р. по довгій і тяжкій недузі відійшов у вічність на 84-му році життя наш найдорожчий
ТАТО, ДІДО і БРАТ

СВ. П.

ВОЛОДИМИР ЦИМБАЛІСТА

народжений в селі Заднішівка Тернопільської області в Україні.

ПАНАХИДА відбудеться в четвер 10-го серпня о год. 7:00 веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку

ПОХОРОННІ відправи в п'ятницю 11-го серпня о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра в Ню Йорку, а відтак на український католицький цвинтар св. Духа у Ґентенберґу Н. Й.

Залишені у смутку:

дочка — МАРІЙКА РАДОВИЧ
з мужем МИРОНОМ
та сином МИРОНОМ
сестра — ЮАННА та
брат — МИРОН з родинами в Україні
ближча і дальша родина в ЗСА,

Ділимося сумною вісткою, що у вівторок, 8-го серпня 1995 р. на 81-му році життя відійшов у вічність наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, БРАТ і ДІДУСЬ

СВ. П.

СТЕПАН ДОМАРЕЦЬКИЙ

Народився 9-го вересня 1914 року в селі Струтин Золочівського повіту.

ПАНАХИДА в четвер 9-го серпня о год. 7-ій веч. у похоронному заведенні Когута за адресою: 86W 14th St. Bayonne, NJ.

Тлінні останки покійного спочинуть на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного у Савт Баунд Бруку Н.Дж.

Залишив у глибокому смутку:

дружину — НАТАЛІЮ
сина — МИРОНА з дружиною КАТРУСЕЮ
внуків — МАРІЮ ТОМАС з чоловіком МАРКОМ
— АДРІЯНУ ДОМАРЕЦЬКУ
— РОМАНУ ДОМАРЕЦЬКУ
братову — СТЕФАНІЮ з чоловіком
— БОГДАНОМ ГУПАЛОВСЬКИМ
шваґра — БОГДАНА ВОЛОШИНА з дружиною МАРІЄЮ
сестру — АННУ з родиною в Україні

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК подає до відома, що на літній сезон на Союзівці запляновано такі турніри:

2-4-го **вересня** — **Мистецтва УСЦАК**
16-17-го **вересня** — **Клюбові першенства КЛК**

В Україні помер Є. Гуцало

Джерзі Сити, Н. Дж. — З України наспіла вістка, що в Києві передчасно помер Євген Гуцало видатний український письменник, один з найбільш талановитих майстрів слова нової хвилі в українській літературі, лавреат державної премії України імені Т. Шевченка та міжнародної премії фундації Антоновичів.

Св. п. Є. Гуцало

Є. Гуцало народився 14-го січня 1937 року в селі Старий Животів на Вінниччині в родині вчителів. Ще у шкільному віці він виявив непересічні здібности до літератури. Закінчивши Ніжинський Педагогічний Інститут, працював у редакції багатьох газет Вінниччини, Львівщини, Чернігівщини, а згодом у „Літературній Україні" та Видавництві „Радянський письменник".

Він блискучий журналіст, який водночас із численними газетними публікаціями пише свою першу художню книжку оповідань та повістей „Люди серед людей". Після її появи стало зрозуміло — в українській літературі появився справжній талант, з особливим баченням світу, любов'ю до України та її людей. Жив напруженим життям як літературним, так і особистимм, вражав своєю працьовитістю — з під його пера вийшло понад 100 книг. Крім того Є. Гуцало був одним із кращих публіцистів в Україні, його творча діяльність була спрямована на відродження рідної культури, утвердження незалежности і розвитку української держави. Твори Є. Гуцала здобули широку популярність не тільки в Україні, але й поза її межами та були перекладені багатьма мовами.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

ВІДЗНАЧЕННЯ РОКОВИН НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Тут у четвер, 24-го серпня, в залі Українського Освітньо-Культурного Центру відбудеться урочисте відзначення роковин незалежности України. Запляновано також мистецьку програму. Комітет для відзначення цього свята очолює голова УОКЦентру інж. Борис Захарчук.

Р. Караджіч...

(Закінчення зі стор. 1)

спровокував на збройну боротьбу, тепер вважають себе ошуканими.

Критика на адресу сербського президента загострилася після того, як хорвати перемогли сербських бойовиків у Країні і захопили Кнін, столицю боснійських сербів. Тому керівники боснійських сербів, зокрема Р. Караджіч, вимагають, щоб С. Мілошевіч негайно відновив допомогу для боснійських сербів і перестав займати нібито прозахідне становище. Навіть Сербська Православна Церква, вплив якої у Сербії дуже великий, засудила С. Мілошевіча і закликала до його усунення від влади.

Тим часом београдська газета „Політика", яка підтримує С. Мілошевіча, у поразці країнських сербів звинуватила Р. Караджіча, який своєю впертою відмовою прийняти плян мирного врегулювання привів до катастрофи.